

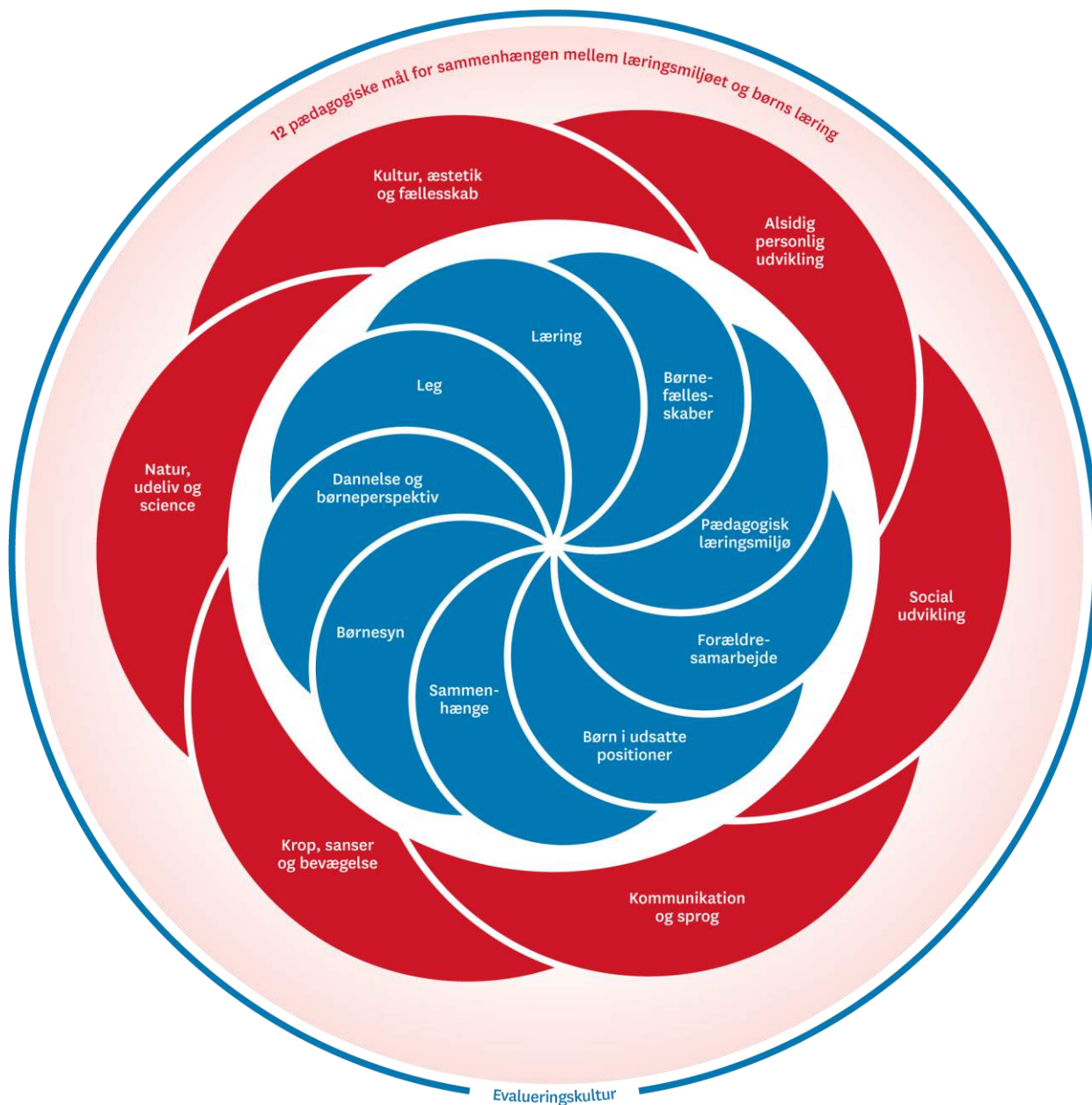
BØRNEHAVEN
TANGE
LOPPERNE

Pædagogisk læreplan for Børnehaven Tangelopperne 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Børnehaven Tangelopperne.

Husbondvej 41

8850 Bjerringbro.

Telefon: 50519211

Mail: bhvtangelopperne@gmail.com

Hjemmeside: www.tangelopperne.dk

Børnehaven Tangelopperne er en lille institution, beliggende i Tange tæt på naturen, nær sø og skov. Tangelopperne er en del af Tange Kristne Friskole. Børnehaven bygger på det kristne livs- og menneskesyn, hvor hvert enkelt barn er unikt og uendelig værdifuldt. Børnehaven har sin egen afdelingsleder der refererer til skolelederen.

I børnehaven er der ansat 4 pædagoger og 1 medhjælper og børnenormeringen er på 30 børn. Dette skaber gode forudsætninger for at der skabes en tæt kontakt til det enkelte barn i hverdagen. Børnehaven er ikke stueopdelt, så alle voksne kender alle børn og omvendt. Dagligdagen bærer præg af stjernestunder og fællesskab både sammen og i mindre grupper såsom legegrupper, aldersopdelte grupper mm.

Pædagogisk grundlag

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Børnesyn

Hos børnehaven Tangelopperne er børnesynet præget af ligeværdighed og respekt, da vores værdigrundlag er at se hvert enkelt barn som unikt og værdifuldt. I dagligdagen kan det bl.a. ses i måden vi kigger barnet i øjnene når vi spejler eller taler med dem. Barnets følelse eller holdninger betyder noget for, hvilke tiltag og ideer vi gør løbende både i form af børnemiljø og den personlige udvikling. Vi holder løbende børneinterview i forbindelse med forældresamtaler, dette for at sikre at barnet får mulighed for at fortælle sit syn på børnehavelivet.

Praksisfortælling: En kold efterårsdag, hvor det er frugttid sendes alle børnene indenfor i små grupper. Tre drenge kommer ikke da der kaldes. En voksen spørger de tre drenge om de har tid til at spise frugt indenfor. Det har de ikke. Hun spørger om de kunne tænke sig af få en tallerken udenfor med frugt på? Det vil drengene jublende gerne og frugten stilles udenfor på et bord til drengene. Drengene er midt i en leg, hvor de leger skraldebil med de store cykler, men da de ser frugten er kommet udenfor, aftaler drengene at de lige kører en runde mere, inden de har tid til en pause fra arbejdet. Efter en runde, parkere de "skraldebilen", og leger de holder ind på mc Donalds for at spise frokost (frugten), hvorefter de fortsætter deres arbejdsdag med skraldebilen.

Dannelse og børneperspektiv

Vores mål for dannelse er, at barnet bliver et selvstændigt individ med gode handlekompetencer og mod til dets videre udfordringer. Som personaler er bevidste om, at barnets dannelse, det enkelte barns selvillid, selvværd og kropsfølelser har en vigtig betydning for barnets overskud til at mestre hverdagen og være sammen med andre mennesker og lære nye ting. Dette prioriteres i et positivt samarbejde med forældrene, fordi de kender deres barn bedst og sammen kan vi øge barnets trivsel. Når vi inddrager børneperspektivet, kan vi blive skarpere på, hvad barnet har brug for. Vi observerer, iagttager og lytter til barnet hver dag og på den måde bliver vi opmærksomme på hver deres forskelligheder og hver deres ting at øve sig på.

Praksisfortælling: Til samling med maxilopperne (førskolebørnene) fortæller børnene om konflikter de har været i hinanden imellem. En siger; "Alma vil ikke være ven mere og siger altid nej". Alma svarer; "nej jeg gør ej – nogle gange vil jeg bare lige lege med Sofie". Pædagogerne spørger ind til situationen og kan mærke det fylder en del for den lille gruppe. På baggrund af barnesynet og førskolebørnenes fortællinger, om deres konflikter, forbereder pædagogen et lille tema om venskaber. Med redskabet (trin for trin) et pædagogisk billedmateriale, får børnene en større indsigt i empati og bliver opmærksomme på hinandens følelser.

Leg

Legen er en vigtig del af dagligdagen, for det er der al læring og dannelse sker helt ubevidst. Dagen igennem udsættes børnene for en masse input, som de sammen med deres kammerater kan bearbejde i legen. Der leges både fælleslege og i små legegrupper, i alle miljøer ude som inde. I børnehaven Tangelopperne forsøger vi hele tiden at skabe rammer for den gode og frie leg, og nyder dagligt at opleve, hvordan børnene bruger sig selv sprogligt, kropsligt, fantasifuldt osv. I legen udvikler barnet sine kompetencer fordi legen indebærer fantasi, kreativitet, sprog, selvregulering, koncentration, planlægning og socialitet. Vi støtter hvert enkelt barn og hjælper, guider og udvikler i legen sammen med dem.

Praksisfortælling: Vi har lige afsluttet to temauger om pirater. Selvom temaugerne er slut, kan vi se, hvordan børnene synger de sørøversange de har lært. Stadig finder de sværd frem som de havde lavet og leger sørøverlege i piratskibet. Et af børnene står og kigger på de børn der leger i sørøverskibet. En voksen siger: "Jeg kan se du kigger på de børn der leger i sørøverskibet". Barnet siger ikke noget. "Måske har du lyst til at være med." "Ja" svarer barnet, men bliver stående. Den voksne siger: "Jeg vil gerne hjælpe dig i gang med legen sammen med dem – kom." Sammen får den voksne og barnet øvet sig i at spørge om de må være med, og den voksne kommer også med i legen som en støtte til barnet der synes det er lidt en farlig, men mest en sjov leg.

Læring

Læring foregår hele tiden. Det foregår i øvelsen i at komme ind i en leg, det foregår i de daglige rutiner, såsom garderobe og spisesituationer. Det foregår når vi er på tur og når vi leger på legepladsen. Hvad enten det er en voksenstyret leg, eller en leg hvor børnene styrer legen, er de voksne i nærheden, klar til at hjælpe og guide når der er brug for det. Men det er også vigtigt for os at skabe plads og rum til at børnene selv forsøger at løse udfordringerne, og derigennem lære at tackle konflikter. Tangeloppernes udgangspunkt for læring er at opstille nogle rammer, hvor legen og fantasien slippes løs. Bl.a. er det derfor vi har en struktur i dagligdagen, fx til samling, når vi spiser, når vi er på ture, når vi tager tøj af og på, når vi eksperimenterer med forskellige materialer, når vi opdeler os i aldersgrupper osv. Strukturen giver børnene et overblik og en ro til at inspireres til deres leg og læring og den voksne er klar med en støttende og hjælpende hånd.

Børnefællesskaber

Børnegruppen udgør en social og et kulturelt fællesskab, som er altafgørende for det enkelte barns trivsel. Vi er bevidste om at skabe rum og tid til, at børnefællesskaberne kan spire og vokse. Vi ser det som en stor fordel at børnene i dagligdagen har rig mulighed for at lege med både de mindre og større børn. I børnehaven skaber vi et børnefællesskab, hvor vi lærer at en Tangeloppe er en del af et fællesskab, hvor man tager sig af hinanden og man altid kan søge hjælp hos hinanden eller de voksne. Dette er en implementeret del af den kultur man også oplever i vores børnehave. Her er plads til alle uanset hvilket individ man er og kulturen i huset er god og varm.

Praksisfortælling: Sofie er lige kommet i børnehave, hun står med sin mor i hånden og kigger ind i dukkekrogen, hvor to andre piger er i gang med at lege far- mor og børn. Hun spørger om hun må være med, men de svarer at hun ikke må være med. Hun holder lidt mere fast i mors hånd, mens mundvigene begynder at hænge ned ad. En pædagog sætter sig på hug ved siden af Sofie, og spørger om hun skal hjælpe hende ind i legen. Det vil Sofie gerne. Pædagogen spørger Marie i legen: Hvad leger I? Marie svarer at de leger far- mor og børn. Pædagog: spændende. Hvad er du i legen Marie? Marie: Jeg er moren Pædagog: ok, hvad er du i legen, Victoria? Victorie: Jeg er lillesøsteren Pædagog: ok. Mangler I mon nogen i legen? Måske en storesøster? Marie: vi kunne godt bruge en kat Pædagog. Ok en kat. Sofie kunne du tænke dig at være kat? Sofie. JA det vil jeg gerne Pædagog: Marie og Victoria, må Sofie være kat? Marie og Victoria: JA!! Kom Sofie, så bor katten herovre Sofie går glad ind i legen, og hendes mor kører glad på arbejde.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Dagligdagen i børnehaven Tangelopperne er nøje tilrettelagt for at tilgodese det enkelte barns muligheder for overblik, trivsel og leg i et fællesskab med børn og voksne. På den måde mener vi at sikre et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at lære, udvikles og dannes.

Den daglige struktur er med til at sørge for de basale behov bliver dækket med masser af plads til leg, samvær og fordybelse i de forskellige miljøer. En typisk børnehavedag ser således ud:

Dagsrytme

Kl. 6.15-7.30 Børnehaven åbner og vi tilbyder morgenmad

Indtil kl. 7.20 har vi også åbent for sfo-børn

Kl. 9.00 Alle børn er ankommet, og vi spiser formiddagsmadpakker og holder samling i mindre grupper

Kl. 9.30 Vi laver forskellige aktiviteter, fx, aldersopdelte grupper, ture ud af huset, i hallen, kreative ting, høre bibelhistorier, leger i skoven, eksperimenterer mm.

Kl. 11.30 Spiser vi frokostmadpakker

Efter frokost er vi ude. Der er fri leg eller frivillige aktiviteter. De børn der skal sove, får en middagslur indenfor på madrasser.

Kl.14.00 Spiser vi frugt og rugbrødsmadder i en "komme og gå-cafe"

Kl 16.45 Børnehaven lukker

Læringsrummet opstår hele tiden i løbet af dagligdagen. Lige fra at få lov til at øve sig med at tage tøj på, hjælpe med at dække bord, finder på en leg sammen med en ven, bruge sig selv og sit sprog sammen med andre, til at få sin nysgerrighed på et bestemt emne undersøgt til bunds med hjælp fra en voksen og de mange muligheder der er.

Vi undersøger læringsmiljøerne løbende på personale med baggrund i børneinterviews samt børneevalueringer efter bestemte temaer eller ture ud af huset. Børnene inddrages med deres egne ord, fortællinger og syn på dagligdagen, og nogle gange skriver vi også de små fortællinger i børnehavens dagbog, der ligger tilgængelig til forældrene.

I børnehaven er der piktogrammer der skal lette hverdagen i børnehaven for alle børnene. Piktogrammerne er barnets kalender, der hjælper til at skabe et overblik for det enkelte barn. Børnene vokser, når de kan finde svar på dagens spørgsmål ved at kigge på billeder om alt lige fra vejret til dagens program eller hvilket tøj der skal på. Vi roser og anerkender dem for deres selvstændighed, og udfordrer dem ved at gå i dialog med dem. Fx kan en voksen spørge, hvorfor det mon er regntøjet der skal på i dag, hvilket kan ende i en længere samtale omkring vind og vejr.

Praksisfortælling:

Når vi skal ud af huset, kommer børnene lidt efter lidt i toiletkøen, videre på toilet og derefter i garderoben, hvor der sidder en voksen klar til at hjælpe med tøjet. Børnene gør selv så meget de kan, men er der noget der driller, er den voksne klar med hjælp. Vi tager tid til at børnene er selvhjulpne, bl.a. ved at guide dem og bruge vores piktogrammer med oversigt over dagens påklædning og er bevidste om, at det kan tage lang tid at alle børn kommer ud på legepladsen. Vi prioriterer at tage udgangspunkt i barnets tempo, så der er tid til den gode samtale og tid til at øve sig med at få sit tøj på.

Det pædagogiske læringsmiljø bærer præg af en hyggelig og varm atmosfære med plads til alle. I en børnehave kan det ikke undgås at vi nogle gange er mange om at dele tingene. Vi forsøger at lære børnene at tage hensyn, vente på tur og hjælpe hinanden. Dette gør vi ved at gå i dialog

med børnene og spejle deres følelser og hjælpe dem til den svære samtale det nogle gange kan være i en konflikt.

Praksisfortælling:

Søren har reageret voldsomt overfor flere børn hele dagen. Lone sætter sig i sofaen og holder om Søren

Lone: Søren, sikke vred du blev, din krop spænder helt sammen, og dine arme slog Gustav.

Søren: Gustav tog min bil

Lone: Gustav tog din bil, og så slog du ham.

Søren: jeg må ikke slå

Lone: du synes ikke det var ok at slå ham. Måske vidste du ikke, hvad du skulle gøre i stedet for at slå?

Søren: Jo, jeg skulle sige det til en voksen

Lone: Det var da en god ide, hvad kunne den voksne så gøre?

Søren: så kunne du hjælpe mig, så jeg ikke slog

Lone: Det var en god ide, så næste gang du bliver vred, kommer du hen til mig i stedet for?

Søren: ok

Lone: søren, måske er det lidt svært hjemme hos dig for tiden?

Søren: ja

Lone: Måske er det derfor du kommer til at slå inden du når at komme i tanke om at bede mig om hjælp?

Søren: ja, jeg var lidt ked af det, også nåede jeg ikke at sige noget før min arm havde slået...

Det er ved at være frugt tid. De fleste er kommet ind fra legepladsen. To drenge leger stadig ude, og har gang i en spændende leg.

Samarbejde med forældre om børns læring

I vores børnehave forventes det, at forældrene er en stor del af barnets børnehaveliv da vi er en privat institution. Dette betyder, at forældre nogle gange står for afholdelse af forældrekafe i åbningstiden, men også hjælper til på arbejdsdage eller bidrager til fx en temadag såsom `Fars-Fede Fredag`, lygteture eller andre arrangementer i huset. Vi oplever det familiært at forældrene også bliver en del af vores hus, når det også kan handle om praktiske ting, såvel som barnets trivsel. Alt dette mener vi bidrager til et stærkt fundament for læring hos det enkelte barn.

Inden barnet starter i Tangelopperne, deltager vi i et overleveringsmøde mellem forældre dagplejer/vuggestue og os. Her er der mulighed for at fortælle om sit barn, og hvilke ressourcer og behov der skal til for en så god og tryk børnehavestart som muligt.

Vi er i tæt dialog med forældrene dagligt, hvor vi fortæller om barnets dag, og om der er noget særligt der har fyldt. Vi forventer at forældrene fortæller os, hvis der er noget der fylder hjemme,

som kan påvirke barnets trivsel. Udover de obligatoriske samtaler prioriterer vi til enhver tid at få en snak med forældrene i et rum, hvor de små ører ikke lytter med, når der er et behov.

Praksisfortælling:

Line på 3 er lige startet i børnehaven. Vinkesituationen er rigtig svær for både Line og hendes forældre, og Line græder meget når de skal vinke farvel til hinanden. Pædagogerne lover Lines mor at ringe og tage kontakt, hvis det bliver for meget for Line. Hendes trivsel er det vigtigste, og personalet ved at hun nok, med sin egen tid, skal nå at blive tryk ved børnehaven. Selvom Line græder meget da hun skal vinke, hjælper pædagogen hende i gang med at lege med modellervoks sammen med to andre børn. Line sidder på skødet af pædagogen med sin bamse ved hånden og bliver langsomt optaget af legen med modellervoks. Personalet tager et billede af Line i gang med leg og sender en sms til moderen med teksten; "Det var lidt hårdt da jeg skulle vinke mor, men lige nu leger jeg godt med modellervoks." Da moderen henter Line til middag, fortæller hun, hvor taknemmelig og glad hun blev for den sms.

TOPI (Tidlig Opsporing og Indsats) er et arbejdsredskab der bliver brugt i Viborg kommune. Redskabet sætter fokus på det enkelte barn, dets trivsel og de voksnes overblik på hele barnet. TOPI er et punkt på vores dagsorden til alle personalemøder, og i løbet af et år er vi alle børn igennem to gange. Vi videregiver til forældrene, hvis vi har bekymringer omkring deres barn. TOPI står nærmere beskrevet sammen med den velkomstfolder der bliver udleveret til alle nye børn.

Et par måneder efter barnet er startet hos os, tilbyder vi forældrene en samtale, hvor vi snakker om barnets opstart, om hvordan forældrene oplever barnets opstart og om der er nogle ting i forhold til barnets trivsel vi skal være særligt opmærksom på.

Vi afholder løbende børneinterviews, hvor barnet selv har mulighed for at fortælle, hvad det synes – og sammen med barnets egne ord og det vi som pædagoger ser, fremlægger vi det til forældrene til forældresamtaler. Det er et hyggeligt og sjovt input med børnenes egne ord på deres dagligdag. Ligeledes bruger vi det til at undersøge vores læringsmiljø samt børnenes trivsel. Nogle af spørgsmålene er bl.a. Hvad kan du godt lide at lege med i børnehaven? Hvem kan du godt lide at lege med i børnehaven?

En gang om året har vi forældremøde, hvor forældrene får mulighed for at få et mere nuanceret blik på børnenes dagligdag. Her er det muligt at stille spørgsmål til hele personalegruppen i et fælles forum med alle forældre. Som personale har vi også mulighed for at vise billeder af dagligdagen, eller invitere en fagperson udefra til at holde oplæg om relevante emner. Dette kunne være spejling og anerkendelse, kost og madpakker, den lille børnehjerne mm. Forældrene har adgang til at låne forskellige bøger om forskellige emner.

Afdelingslederen holder ca. 4 gange om året møde med forældrerådet, udvalgt af forældrene. Her er det muligt at drøfte alt, hvad der berører sig af både godt og skidt eller planlægning af forskellige arrangementer.

Børn i udsatte positioner

Hos børnehaven Tangelopperne tager vi hensyn til børn i udsatte positioner, og der vil i den givende situation blive lavet særlige handleplaner der understøtter barnets læring og trivsel. Vi har et tæt samarbejde med Viborg kommune der besidder et team af eksterne samarbejdspartnere såsom ressourcepædagoger, psykologer, talepædagoger, ergoterapeuter mm.

I dagligdagen sætter vi ord på, og hjælper de børn der har en særlig udfordring eller sygdom der skal tages hensyn til, og som de andre børn sætter spørgsmålstejn ved. Fx briller/klap, saftvand i drikkedunk i stedet for vand, et ekstra hvil i hverdagen, sidde i en klapvogn på længere ture mm. Vi fortæller børnene om udfordringerne, uden at sætte det udsatte barn i et dårligt lys. Men når børnene får en forklaring på, hvorfor der skal tages særlige hensyn, får børnene en forståelse for at nogen har behov for noget særligt. De er gode til at acceptere det, og hjælper med at tage kærlig hånd om det udsatte barn og hjælpe det. Vi afmystificerer det, og gør det naturligt, at vi alle er forskellige som mennesker. I Tangelopperne har personalet en bred erfaring for børn med forskellige hensyn.

Vi har sproggrupper, som mødes et par gange i ugen mens vi spiser madpakker. Vi vender det til noget positivt at nogle børn "får lov" til at komme i sproggruppe, så det bliver noget særligt og positivt for dem der har brug for det, og børnene elsker det.

Vi har særlige motorikgrupper, som "får lov" til at mødes hver uge og lege en masse forskellige sansestimulerende lege.

Vi har legegrupper, hvor børnene får mulighed for at lege i mindre grupper i uforstyrrede rammer. Legegrupperne bliver lavet efter behov og er i funktion i en kortere periode. Gruppen består fx af børn der trives bedst i mindre grupper, interessegrupper, børn med særlige udfordringer, børn der har brug for at øve sociale relationer eller få øje på nye kammerater og meget andet.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Når man er den største i vores børnehave, kan det være en befriende følelse at få lov til at lave noget særligt "kun" for de store. Førskolebørnene mødes i en gruppe, Maxilopperne, 1-3 gange i

ugen, hvor barnet får lov til at blive udfordret indenfor forskellige områder, der selvfølgelig tilgodeser at det enkelte barn føler sig stor, dygtig og tryk til den dag de starter i skolen. Vi prioriterer at gruppen har mulighed for at mødes et uforstyrret sted og tager både på ture ud af huset i naturen eller mødes i missionshuset, hvor vi kan låne et lokale.

Sammen med Maxiloppegruppen har vi særligt fokus på samarbejde og de sociale spilleregler. Vi italesætter, hvad det betyder når man går i skole og øver os i, at vente på tur, lytte når andre fortæller noget, og at sige noget når en hel børnegruppe lytter. Vi har også fokus på de motoriske færdigheder som at holde på en blyant og klippe med en saks, lave kolbøtter, klatre højt og løbe hurtigt. Vi er produktive sammen og øver os på små skuespil, luciaoptog, sange, som vi fremviser for resten af børnegruppen og forældrene. Vi kommer omkring alle læreplanerne og taler tit om, hvor gode vi er sammen.

Som børnehave lægger vi vægt på, at forældre samarbejder med os om at gøre børnene skoleparate. Derfor bidrager vi med gode ideer til, hvad man kan lave af aktiviteter sammen med sit store barn i hjemmet.

Praksisfortælling: Vi glædes hvert år med en vis vemod til den faste tradition at sige farvel til de største børn i børnehaven. Traditionen lyder at de en ad gangen køres i den flotte pyntede trillebør med grønt og flag ud af lågen og over mod skolen. Imens står alle de andre børn og voksne og flager, hujer og vinker til dem, lidt som vi kender fra studenterkørsel. Alt dette foregår til en fest efter lukketid, som Maxilopperne selv har planlagt med alt inklusiv. Dvs. invitationer, madlavning, op pyntning af borde, aktiviteter til selve festen osv. Det er en særlig stjernestund og skøn måde synes både børn og voksne at afslutte tre gode år i børnehaven på.

Skolen i Tange inviterer kommende skolebørn til fem skoledage i foråret, hvor børnene deltager. For de børn der skal gå på en anden skole, prioriterer vi, at de også får mulighed for at komme i førskole på deres sted.

Inden sommerferien afholder personalet i børnehaven et overleveringsmøde med indskolingen.

Inddragelse af lokalsamfundet

Børnehaven er beliggende i Tange, som er en lille by med tilhørende købmand, torv og skønne udkigspunkter. Børnehaven er kendt i byen, og der bliver hilst af dem vi møder på vores vej når vi er på tur rundt i Tange med vores gule refleksveste. Vores legeplads bliver brugt af byens familier efter lukketid.

Vi har aftale med skovejeren, roklubben og energimusset om at benytte deres områder og faciliteter. Vi snakker med børnene om, hvordan vi opfører os og behandler tingene og naturen når vi er på besøg. Vi besøger også den lokale købmand, for at hilse på og handler lokalt ind.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Rummene i Tangelopperne er indrettet så der er inspiration til forskellige lege. Børnene har fri adgang til sakse, farveblyanter, limstifter, forskellige spil, legetøj, udklædningstøj, perler og papir. Der er skabe med alle de ting vi finder frem en gang imellem, såsom udfordrende spil, motorikredskaber, musikinstrumenter, maling, kreative ting osv.

Stuen er indrettet med reoler til opbevaring og sofa som rumdeler, for at skabe små rum i det store rum, hvilket giver mulighed for flere lege i små kroge uden at blive afbrudt. Vi passer på tingene, rydder op efter os, og griber børnenes ideer til, at tingene kan bruges på alternative måder. Vi er et lille hyggeligt hus, og prøver at holde rolige aktiviteter på stuen, så der er rart at være. Har kroppen brug for at larme eller store armbevægelser, foregår det i et af de andre rum eller udenfor.

Vi har et pudrum til de store armbevægelser og her har børnene ofte musik med ind, så de kan danse, men rummet bliver også brugt til at bygge huler eller til et "togbanerum" så legen kan fylde mere ud. En gang om ugen har vi skolens hal til rådighed, hvilket børnene glæder sig til. Der kan vi opstille redskaber, løbe til musik og lege en masse sjove motorikleje.

Udenfor er legepladsen indhegnet omkring hele huset. Der er cykler, løbehjul og månebiler til rådighed, gynger, legehuse, sandkasse, klatrebane, vandbane, mudder/jordhøj, græsareal mm. På varme sommerdage finder vi soppebassinet frem. Legepladsen er forholdsvis ny, og der er plantet buske, hække og træer, som skal vokse. I hegnet er der to låger - en låge til at komme ind samt en låge med mulighed for at komme direkte ud til skolens sportsplads, legeplads, bakker og skov. I sommermånederne sidder børnene udenfor på tæpper med legetøjet indefra.

Huset er forholdsvis nyt, hvilket giver gode udluftningsmuligheder med ventilationsanlæg og lyset falder godt ind med de store vinduer fra gulv til loft. På stedet prioriteres der en god hygiejne, hvor der vaskes hænder på husets badeværelse. Der er gode toilet og pusleforhold samt billeder ophængt med en vaske hænder -sang.

Et lille hus betyder også, at der altid er voksne tæt på. Derfor prioriterer vi at en mindre gruppe børn altid skal have muligheden for at komme udenfor uden en voksen. Vi kan følge deres leg ud gennem vinduerne og vi har hurtig adgang til legepladsen med de mange døre i vinduerne.

Børnene er produktive og der udstilles og pyntes op efter årstid, temaugle, gruppeaktivitet eller ture ud af huset tilgængeligt i børnehøjde og til fremvisning for forældrene når de er i huset. Dvs. der bliver pyntet i garderobe, på gangen og på stuen. Der ophænges billeder fra forskellige dage i børnehøjde som de kan se og snakke om. Børnenes navne hænger flere steder og der er bogstaver, tal, rim og remser, sange, farver og børnene har en tavle som de må pynte som de har lyst.

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

I Tangelopperne lægger vi vægt på, at barnet lære at mærke sig selv og sine behov. Vi vægter også at hjælpe børnene med at læse andres følelser og behov.

Hos Tangelopperne møder du voksne, der alle har det samme værdigrundlag, medvirkende til at møde sin næste med respekt og vi ser det enkelte barn som unikt og værdifuld. Dette er med til at sikre barnets alsidige personlige udvikling, fordi det bliver set, guidet, lyttet til og forstået. Vi hjælper med at sætte ord på barnets egne følelser, og hjælper med at udtrykke disse på en god måde. Der er tid og rum til at børnene kan fordybe sig i en leg, og der skabes forskellige aktiviteter, hvor der er plads til at udfordre sig selv, og tid til at tænke sig om og finde den rigtige løsning.

Med faglig inspiration fra Marte Meo pædagogikken og Anette Prehns hjernesmarthe pædagogik, sætter vi fokus på barnets tanker og følelser og hjælper barnet, når det har svært ved at regulere sine følelser. Vi vægter at børnene får kendskab til forskelligheden i de måder de reagerer på og forstår den fysiske reaktion, når de står i de svære følelsesudbrud. Børnene oplever at her er plads til forskellighed.

Praksisfortælling:

Martin på 4 år er tydelig i sin kropslige mimik når han bliver sur. Han ser meget vred ud, slår med arme og ben, vælter ting omkring sig og gør børnene omkring ham usikre. Pædagogerne ønsker i

samarbejde med forældre at hjælpe ham, og laver en handleplan. Den anskueliggør, hvordan de bedst muligt kan hjælpe Martin og igangsætter et forløb. Med hjælp fra visuelle midler kan Martin hjælpes til at forstå, hvad der sker med hans hjerne, når han bliver vred. Her introduceres han for amygdala-flasken, som er en flaske der kan rystes så glimmeret myldrer, men langsomt falder til ro i bunden af flasken, ligesom Martins krop også altid bliver rolig igen. Når Martin bliver sur, går det ikke længere ud over de andre børns leg. Han spørger om han må få sin flaske og pædagogerne kan sidde sammen med ham og tale om, hvad han blev sur over og hjælpe ham videre. Dette handleforløb havde indflydelse på Martins fortsatte trivsel i børnehaven, han blev pludselig en meget mere glad dreng.

Vi planlægger særlige emneuger, for at vække barnets nysgerrighed på en ny og spændende måde end i den ellers vante dagligdag. Vi bibeholder vores struktur, men aktiviteterne bliver planlagt efter emnet. Vi gør noget ud af at være produktive med emnerne, så der som regel er et produkt der enten bliver fremvist, taget med hjem, udstillet eller filmet mm. Nogle af emnerne kunne være; venskaber, andre lande, følelser, eventyr, fantasidyr, høst, bading og mange andre ting. Børnene har mulighed for at bruge dets kompetencer og stå frem og præsentere det de har lavet eller vil vise.

Vi understøtter barnets alsidige personlige udvikling når vi:

- Har fokus på NUZO (nærmeste udviklingszone) og forsøger at hjælpe det enkelte barn på dets niveau, så det føler at mestre hverdagen og udvikler egne potentialer.
- Altid har tid til at vinke til forældrene, og er opmærksomme på, om børnene er trygge og har legerelationer
- Går ned i øjenhøjde med børnene, og lytter til deres ord ved konfliktløsning.
- Deler børnene op i alder i nogle aktiviteter eller når vi laver noget sammen alle sammen.
- Prioriterer tid og rum til at børnene kan fordybe sig i en leg og italesætter børnenes handlinger.
- Italesætter vores forskelligheder, hvor vi kommer fra og lærer om andre lande, sprog, briller, udseende osv.
- Udarbejder handleplaner for det enkelte barn, når der er behov for ekstra indsats.

Social udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Børnehaven Tangelopperne er en lille totalintegreret institution, hvor alle børn, både store og små, har medindflydelse på hverdagen og er en del af hinanden. Dette medvirker til, at børnehaven er et rart sted at udvikles socialt, med mulighed for at være en del af et større fællesskab og lege i mindre fællesskaber.

Vores læringsmiljøer er præget af at give børnene flere deltagelsesmuligheder til samvær med andre børn og voksne. Pædagogerne i huset er bevidste om, at børnene i de forskellige læringsmiljøer udvikler nogle sociale færdigheder, såsom forståelse for hinanden, empati, samarbejde, forskelligheder ved at personalet i huset italesætter og guider børnene i samspil med hinanden. Dette med udgangspunktet, at intet er forkert, men vi prøver at forstå hinanden og udvikle handlekompetencer til at italesætte, lytte til eller opsøge hjælp.

Vi har en særlig tilgang til at modtage de nye børn og her er alle en del af at være imødekommende overfor de nye. Vi italesætter overfor børnegruppen, hvordan vi kan hjælpe og være en god ven. Nye børn trives hurtigt i vores hus, fordi det bliver mødt af imødekommende børn og voksne, med mulighed til at fordybe sig sammen i legen.

Vi understøtter den sociale udvikling når vi:

- Er sammen om et fælles tredje, fx fester, ture, besøg, særlige dage, fødselsdage, synger sammen, lytter til historie, spiser sammen, båldege, kigger på himlen, sanser sammen, leger sammen, løber sammen osv. Det skaber en stjernestund, som vi kan tale om og mindes tilbage til lang tid efter.
- Er gode til at italesætte at være en god ven og se, hvor der er brug for hjælp. Eks. Komme og sige når nogen er kede af det, hjælp til at lyne jakken i garderoben.
- Spiller og leger regellege og lærer om hensyn og sociale spilleregler
- Har temaer med særlig fokus på at udvikle vores sociale kompetencer såsom venskaber, følelser, hjælper andre osv.

- Lader børnene få mulighed for at lege uforstyrret i mindre legegrupper
- Tager hensyn til og giver plads til det enkelte barns behov og rummelighed
- Snakker om forskellige sprog og kulturer. Er et blandet fællesskab med alle samfundslag repræsenteret.
- Har små samarbejdsopgaver i løbet af dagen, fx hjælper med madpakker, rydde op, står i kø, vander blomster, fejer fliserne osv. Sammen løfter vi i flok.
- Tilrettelægger vores dagligdag med mulighed for fællesskab fx med bibelhistorie, synger sammen, ser film, danser sammen, holder samling, spiser sammen og synger til bords, tager på ture sammen osv.
- Leger voksne mod børn, sammen er de stærke. Fx konkurrencer børn mod voksne.
- Lader børnene få mulighed for fra egen fantasi til at lege med lige det de har lyst til. Her er masser af plads, tid udfordringer og ro til leg.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hos Tangelopperne har vi fokus på at møde barnet i øjenhøjde, da det er vores måde at sikre gensidig forståelse og nærvær i samtalen. Vi er sproglige rollemodeller og gør noget ud af at vi holder et pænt sprogbrug, hvor man taler pænt til hinanden, ligesom vi guider børnene til at bede pænt om ting, snakke pænt til hinanden og tale med forskellige stemmer – glad, skrap, vred, fjollet mm. Vi mener sprog er en vigtig faktor i kommunikation, både verbalt og non-verbalt. Det er vigtigt, at barnet udvikler et alsidigt sprog, når det skal i kontakt med omverdenen og give udtryk for følelser, tanker og behov, hvilket også har betydning i forhold til de sociale kompetencer.

I Tangelopperne arbejder vi særligt med sprogudtale og sprogforståelse, men også med kropssprog, billedsprog og skriftsprog når de nærmer sig skolestart. Børnene sprogtestes fast ved 3 årsalderen og før skole af husets sprogpædagog. Er der behov derudover har vi en god kontakt i kommunens logopæd og nogle af børnene får lov til at deltage i sproggruppe et par gange i ugen med husets sprogpædagog.

Vi understøtter børnenes kommunikation og sprog når vi:

- Indretter vores børnehave med bøger, billeder, piktogrammer, tekst, navne, rim, remser, sange osv.
- De voksne lytter til og spørger igen for at få en dialog i gang
- Eksperimenterer og leger med vores stemmer og synger/taler meget anderledes end vi plejer
- Lytter til en historie
- Lader børnene fortælle foran andre om et selvvalgt emne, fx til samling
- Spejler børnene og hjælper dem til at italesætte tanker og følelser
- Hjælper sproget på vej med billeder og mimik
- Lader barnet fortælle, fx om sin weekend, en interesse eller sin version på en konflikt
- Er forudsigelige og har piktogrammer hængende over dagens aktivitet og snakker om, hvad der skal ske i løbet af dagen.

- Har temaer, hvor vi skærper fokus på sprog fx eventyr, rim og remser, danske sanglege, skuespil, andre lande, højtider osv.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Børnehaven Tangeloppernes bærer præg af, at børnene skal have muligheder for at bruge alle deres primære sanser i en almindelig børnehavedag, da den kropslige kendskab og erfaring har en vigtig betydning for at barnet trives. De fysiske rammer i børnehaven er tilrettelagt så børnene har mulighed for at udforske kroppens muligheder enten ved at koncentrere sig omkring perleplader, modellervoks, tegne, lave puslespil, klippe, klistre, eller finde ro i et afslapningsrum med musik, massagebørster og bolde. Der er også en snurretop, gyngesving eller et puderum og ikke mindst en legeplads, hvor børnene kan få mere fart over feltet. Børnene kan eksperimentere sammen og i mindre grupper og der findes et virvar af muligheder også årtidsbestemt. En af pædagogerne har taget en sanseintegrationsuddannelse og nogle får lov til at mødes med hende i en motorikgruppe, hvor de leger en masse forskellige sansestimulerende lege, og vi har kontakt til kommunens fysioterapeut.

Vi understøtter børnenes krop, sanser og bevægelse når vi:

- Sammen med børnene øver os i at være mere selvhjulpne, fx tage tøj på, vaske hænder åbne madpakken, bede om hjælp osv.
- Bevæger os i alle vores forskellige rum ude, inde, på ture, i hallen, på bakker, på legepladsen, på skolens legeplads, i skoven osv.
- Sanser årtiderne med kroppen, bl.a. har vi et soppebassin om sommeren og bader os i blade om efteråret. Om vinteren løber vi i bare tæer gennem frosten eller sneen og om foråret laver vi mælkebøttekranse.mm.
- Bruger vores rum på alternative måder, fx tager reb med i skoven, laver motorikbane inde på stuen, går på sportspladsen og spiller bold osv.
- Eksperimenterer med, hvad kroppen kan fx ramme næsen med tungen, leger smags og - lugtelege, står på hænder, kravler baglæns, viser følelser med hele kroppen, leger gemmelege, larmer højt, er stille osv.

- Lader børnene lege udenfor på legepladsen i hele åbningstiden
- Ligger stille sammen og lytter til musik eller lytter til musik imens vi får massage
- Spejler og italesætter overfor børnene, hvordan kroppen føles og hjælper dem til at mærke sig selv og sine følelser.
- Leger gymnastik sammen alle sammen og får en fællesfølelse, hvor vi kan noget sammen med kroppen.
- Laver samarbejdsøvelser og snakker om, hvordan vi kan noget forskelligt med vores kroppe

---

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hos Tangelopperne er vi undrende sammen med børnene. Dette betyder at børnene møder voksne der spørger ind til, hvad der mon sker, eller hvad det kan være, hvilket vækker barnets nysgerrighed. Vi færdes i nogle rammer, hvor der altid kan opstå noget, der lige skal undersøges. Fx en myre på legepladsen, hjemmeplantede ananas eller grønt, ting der skal repareres, livet i naturen, formerne på de forskellige ting omkring os, tal, alder, dato osv.

Børnehaven Tangelopperne er beliggende i et fantastisk naturområde med skov, bakker, sø, træer, marker osv. lige i baghaven. Derfor besøger vi naturen mange gange hver uge og børnene elsker det store rum med højt til loftet og med masser af liv. Vi pakker rygsækkene med materiale der gør det nemmere at undersøge de små krible kravle og medbringer tov der kan bindes til træer, når vi skal op ad bakkerne og tager tæpper med, som man kan bygge huler med. Naturen værner vi med respekt og inspirerer børnene til, hvordan vi kan passe på den og viser, hvad vi kan bruge naturen til. Vi skærper børnenes matematiske nysgerrighed overfor tal og former når vi snakker om alder, højde, mængde, figurer, antal osv.

Hos Tangelopperne understøtter vi børns erfaringer med natur, udeliv og science når vi:

- Nogle gange laver små fysik/kemi forsøg af vand, æg, sodavand, balloner osv. med børnene og spørger: "hvad tror I der sker, hvis..."
- Undersøger om der er liv i skoven fx kigger efter dyrespor, leder efter kribledyr under bladene, kigger på afgnavede grankogler mm.
- Kreerer ting med naturmaterialer i alle årstider, fx blade, grene, frost, spindelvæv mm.
- Følger årets gang på marken og spiser madpakkerne i kanten imens traktoren kører afsted.

- Tager til energimuseet og undersøger naturen og faciliteterne der.
- Indretter børnehaven med vores egen køkkenhave/urtehave på legepladsen, frugttræer og buske og taler om at passe på dem
- Griber børnenes egne ideer- det spontane. Giver plads til børnenes egne forventning til hvad der sker, og sammen med børnene tester hvad der sker i den givne situation- undres sammen med børnene.
- Sætter fokus på mængder, former og tal fx finder former i byen og skoven, tæller, leger, spiller spil, mængdelege osv.
- Snakker om dage, måneder, dato og vejr.
- Tænder op i bålet og kreerer lækker mad samt sorterer affald de rigtige steder.
- Bruger digitale midler til at undersøge ting med, fx vægte, iPad, kamera, vægte osv.
- Har temauger, hvor vi sætter særligt fokus på natur, udeliv og science fx fra jord til bord, udeuger i oktober måneder, huller i skoven,

---

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hos Tangelopperne ønsker vi at understøtte det enkelte barns skabende og kreative ideer og har indrettet læringsmiljøer, der understøtter barnets muligheder for at udtrykke sig æstetisk. Både alene eller sammen med flere børn og voksne. Vi præsenterer børnene for forskellige stemningsskabende historier, musik, sanseoplevelser, som børnene har muligheder for at gribe og videreudvikle på. Der er kreative materialer tilgængelige til alle børn, som de kan inspireres af og producere på eget initiativ og vi griber ofte børnenes egne ideer og fantasi og mulighed til selv at udtrykke sig på sin egen måde.

Vi understøtter at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab når vi:

- Laver forskellige ting årstidsbestemt, fx jul, påske, fastelavn, sommer osv. og snakker om de forskellige traditioner bag årstidernes højdepunkter.
- Snakker om forskellige kulturer og spørger børnene til deres traditioner hjemmefra.
- Har udklædningstøj til rådighed, som gør det muligt for børnene at klæde sig ud og lege de er en anden
- Giver adgang til en masse forskellige materialer, som børnene kan kreere og fremstille med, bla. I krea-rummet, hvor der er lim, pallietter, pyntetøjne, piberensere, grankogler, toiletruller, forskellige stof, snore, og papirmaterialer osv.
- Bruger digitale medier, ser film, danser til musikfilm, laver vores egne vendespil eller dukketeater mm.
- Undersøger andre lande, kigger på flag, forskellige udseender osv.
- Skaber vores egne traditioner i Tangelopperne lige fra, måltidsrutiner til større begivenheder som afslutningsfest for de ældste børn, sommerfester med familier osv.

Evalueringskultur

Evalueringskulturen i børnehaven Tangelopperne skal sikre at pædagogerne udvikles fagligt og bibeholder en reflekterende tankegang i det daglige pædagogiske arbejde. Der evalueres årligt til møder og bl.a. er personalemøderne et godt læringsrum for pædagogerne til at evaluere den pædagogiske praksis. Lederen har til opgave at sørge for, at pædagogerne forholder sig til børnenes læringsmiljøer, trivsel, udvikling, læring og dannelse. Den professionelle pædagogiske praksis evalueres løbende, bl.a. udfordrede situationer eller fagligheden i huset. Vi er et lille hus, hvor vi kan spare og supervisere hinanden da vi har en daglig kontakt med hinanden og ser hinandens praksis.

Tangeloppernes evalueringskultur bærer præg af at gøre børnene til medskabere af deres egen dagligdag i børnehaven. Dette understøttes i den måde, vi spørger børnene ind til deres dag, fx; "hvad synes du har været det bedste i dag?" "hvad synes du var det dårligste i dag?" mm. Vi har et spørgeskema til børnene, som inddrages og præsenteres til de faste forældresamtaler ved opstart og før skole. Her spørger vi bl.a. ind til deres venskaber, legemuligheder og trivsel, fordi vi er nysgerrige på, om pædagogerne har den samme hverdagsopfattelse som barnet og får nye muligheder for at inddrage barnets perspektiv på børnenes miljø i børnehaven.

Lederen evaluerer sammen med personalet løbende på den ny styrkede læreplan til personalemøder. Her inddrages der forskellige metoder såsom praksisfortællinger, time-line, spørgeskema, evalueringskort, osv. Vi inspireres af evalueringsmateriale der ligger tilgængeligt på emus læringsportal på internettet.

Vi inddrager forældrene til forældresamtaler samt forældremøder, og spørger dem, hvad de synes om børnenes dagligdag og vi italesætter at de til en hver tid kan komme til os, hvis noget skal evalueres.

Vi anvender den didaktiske SMTTE-model eller vores kompetence evalueringskema, samt referater fra p-møder til den skriftlige evaluering.

Vi evaluerer synligt for forældre, der kan se når vi pynter ude som inde eller hænger billeder op på stuen. Børnene får ofte ting med hjem fra børnehaven, alt lige fra pinde og sten de har slæbt hjem fra skoven, plukkede blomsterbuketter til kreative ting og tegninger de har lavet. Vi noterer børnenes ord fra deres hverdag på tavlen synligt for forældre og har en dagbog vi skriver i.

Den ny styrkede pædagogiske læreplan forventes ny redigeret til foråret 2022

